

**Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Шарин С.В. _____

“ ____ ” _____ 2021 р.

**Робоча програма
Виробничої практики за фахом
галузь знань 23 Соціальна робота спеціальність
231 «Соціальна робота» ОП «Соціальна педагогіка»
ОР «Магістр»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” 08. 2021 р.

Робоча програма виробничої практики за фахом
для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота».

„_27_” 08. 2021 року 38 с.

Розробник: Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, професор кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи, д.пед.н., доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії)
соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від. “27” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) соціальної педагогіки та соціальної
роботи

_____ (Ковбас Б.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“27” серпня 2021 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за освітньою
програмою «Соціальна педагогіка»

Схвалено навчально-методичною радою факультету.
Протокол від “27” серпня 2021 р. № 1

“ ___ ” _____ 2021р.

Голова _____ (Романишин Р.Я.)
(підпис)

© Зозуляк-Случик Р.В., 2021

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2021.

Спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Загальна характеристика	Вид контролю
Шифр та назва спеціальності: спеціальність 231 «Соціальна робота» ОП «Соціальна педагогіка» ОР «Магістр»	Семестр: II Кількість кредитів ECTS: 6 Загальна кількість годин: 180	Диференційований залік

Пояснювальна записка

Магістр – ступінь вищої освіти особи, яка на основі ступеня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов’язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у різних сферах діяльності. Практична підготовка магістрів спеціальності «Соціальна робота» ОП «Соціальна педагогіка» є обов’язковою складовою освітньо-професійної програми і має на меті вдосконалення студентами професійних вмінь і навичок, здобутих у процесі теоретичного навчання. Виробнича практика за фахом є важливою складовою магістерської програми підготовки фахівця і має на меті систематизацію, розширення і закріплення професійних знань, формування у студентів початкової компетенції ведення соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності.

Програму виробничої практики розроблено у відповідності до Закону України «Про освіту» (від 23.05.1991 р. № 1060-X), Указу Президента України № 1013/2005 від 04.07.2005р. «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах»,

затвердженого наказом МОН України №161 від 02.06.1993р, «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України № 93 від 8.04.1993 р., наказу МОН України № 351 від 20.12.1994р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», наказу МОН України № 943 від 16.10.2009р. «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи», Положення про організацію та проведення практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», а також навчального плану спеціальності 231 «Соціальна робота» ОП «Соціальна педагогіка» освітнього рівнів магістр.

Мета і завдання виробничої практики

Мета практики полягає у формуванні глибокого осмислення закономірностей соціальної роботи і соціальної педагогіки; формуванні професійних умінь і навичок задля прийняття самостійних рішень під час виконання різних фахових ролей; поглибленні усвідомлення професійної значимості теоретичних знань та можливості їх застосування на практиці; підготовці до застосування технологій соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності у практичній діяльності; формуванні виробленні моральних переконань та потреб застосовувати необхідні навички й уміння у практичній роботі.

Завдання практики:

1. Ознайомити з основними напрямками, змістом діяльності відповідних баз практики.
2. Продемонструвати навички застосування теоретичних знань відповідно до профілю базового закладу практики.
3. Проявити вміння надавати соціальну допомогу шляхом означених форм: заочних (телефон довіри, інформаційно-консультативні служби для дітей-інвалідів, наркоманів та ін.); очних (короткочасне спілкування з дитиною під час відвідування нею кризових центрів, центрів реабілітації);

стаціонарних (довготривале спостереження за дитиною в притулках, інтернатах, спеціалізованих закладах); комплексних, які передбачають взаємодію з медиками, психологами, реабілітологами, іншими фахівцями.

4. Удосконалити організаційні, діагностичні, дидактичні, аналітичні, проектувальні, комунікативні уміння та навички.

5. Формувати вміння організації та проведення роботи стосовно надання індивідуальної чи групової допомоги дітям або підліткам у процесі соціалізації.

6. Проектувати власну діяльність для вирішення конкретних фахових проблем.

7. Розвивати теоретичний пошук в науково-дослідницькій і методичній роботі, виробляти потребу в самоосвіті, самоідентифікації себе як професіонала конкретної сфери соціально-педагогічної роботи.

У результаті проходження практики *студенти повинні*:

I. Знати:

- зміст професійної діяльності фахівця;
- законодавчо-правові акти, що регулюють надання допомоги клієнтові та його захист;
- основні методики та технології роботи (методики підвищення рівня соціальної адаптації клієнта, профілактики дезадаптації, соціальної реабілітації осіб з відхиленнями від норми у фізичному, психічному та соціальному розвитку);
- юридичні, психологічні, медичні, педагогічні механізми попередження та подолання негативних факторів розвитку та соціалізації особистості;
- зміст посередницької взаємодії особи з суспільством;
- професійний етичний кодекс соціального педагога;
- методологію та методи соціальних досліджень.

II. Вміти:

- аналізувати практичний досвід фахівців в галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки, власну професійну діяльність;

- діагностувати проблеми особистості, знаходити оптимальні шляхи їх вирішення;
- планувати етапи діяльності з метою досягнення конкретного результату;
- самостійно реалізовувати програму надання соціальної допомоги та підтримки клієнта;
- застосовувати індивідуальні, групові, колективні форми роботи;
- володіти технологіями управління і коригування соціальної ситуації розвитку особистості;
- закони, правові акти стосовно надання їй допомоги та захисту;
- науково обґрунтовувати результати діяльності;
- реалізувати творчий потенціал для удосконалення її форм, методів, технологій.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність – Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проектами.
- ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові, компетентності (ФК):

- ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.
- ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.
- ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.
- ФК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

ФК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК 6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

ФК 7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК 8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК 9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК 14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

ФК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій.

ФК 17. Здатність вивчати сучасні суспільні проблеми з метою діагностування, прогнозування, надання соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН):

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПРН 12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.

ПРН 16. Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні.

ПРН 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН 18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

ПРН 19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проекти і технології.

ПРН 20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ПРН 21. Застосовувати сформовані компетентності при вирішенні соціально-педагогічних завдань; здійснювати критичний відбір технологій відповідно до характеру проблем соціально-педагогічної практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Завдання	Види діяльності	Форма звітності
1	2	3
Підготовчий етап		
Знайомство з програмою практики, вимогами до оформлення результатів, розподіл по об'єктах, вирішення організаційних питань	Участь у роботі настановної конференції.	Виписати у щоденник практики: мета і завдання практики, зміст завдань
Робочий етап		
1. Скласти індивідуальний план роботи	З керівником бази практики продумати завдання і терміни їх виконання, визначити тему і форму виступу на звітній конференції.	Написати індивідуальний план роботи практиканта
2. Ознайомитись з навчальним закладом: виявити загальні дані про навчальний заклад, його структуру, основні напрями діяльності, про склад спеціалістів, їх обов'язки та про проблеми школи	Поспілкуватись із представниками дирекції школи і соціальним педагогом. Вивчити документацію, яка регламентує роботу школи і відображає основні напрямки її діяльності	Занотувати в щоденнику перелік посадових документів
3. Вивчити категорії дітей, яким надається соціально педагогічна допомога в ЗСО чи іншому соціальному закладі визначити їх проблеми і потреби	Вивчити документацію, яка відображає соціально педагогічну роботу з такими дітьми; провести дослідження, опитування або анкетування, щоб визначити проблеми	Записати в щоденнику загальні відомості про особливості роботи соціального педагога в відповідному закладі
4. Вивчити посадові обов'язки соціального педагога, чи фахівця соціальної роботи, план роботи	Вивчити посадові обов'язки соціального педагога, його план роботи Проаналізувати кваліфікаційну характеристику соціального педагога і співставити її зі специфікою закладу	Вивчити посадові обов'язки соціального педагога, його план роботи Оформити свій проект посадових обов'язків фахівця
5. Оволодіти навиками діагностики	Організувати зустріч з дитиною та її сім'єю провести діагностичне дослідження і виявити причини виникнення соціальних, психологічних, емоційних зрушень	Скласти протокол діагностичного дослідження
6. Вивчити особливості профілактичної діяльності даного закладу	Виділити основні форми і методи соціальної підтримки дитини;	Оцінити способи і форми профілактичної діяльності школи; виділити критерії

	визначити зміст соціально педагогічної профілактики	ефективності соціальної профілактики і методи її виміру
7. Розробити ефективні форми профілактики для конкретної категорії дітей	Виділити основні форми і методи соціальної підтримки дитини; визначити зміст соціально-педагогічної профілактики	Написати план проведення бесіди і аналіз її результатів
8. Опанувати особливостями соціально-педагогічної діяльності	Ознайомитись з індивідуальною програмою реабілітації конкретного учня/клієнта; на основі вивчення документів і в процесі спілкування з особою провести діагностику; формувати у дитини навички безконфліктного спілкування та позитивної соціальної поведінки	Скласти структуру і зміст проекту соціально-педагогічної програми: мета, завдання, методи, форми, засоби, етапи здійснення, основні суб'єкти діяльності
9. Взяти особливості професійно-етичної взаємодії соціального педагога/соціального працівника з дітьми, батьками (особами, що їх замінюють), клієнтами	Спостерігаючи за взаємовідносинами соціального педагога з дітьми, батьками (особами, що їх замінюють), клієнтами, виявити морально-етичні норми і правила в професійнім спілкуванні спеціаліста	Скласти стислу характеристику етичних проблем взаємовідношень соціального педагога з /соціального працівника з дітьми, батьками (особами, що їх замінюють), клієнтами. Сформулювати основні етичні правила взаємостосунків соціального педагога/соціального працівника.
10. Розробити два залікові соціально-педагогічні або соціальні заходи (конкурс, вечір, свято, тренінг)	Провести заходи соціально	Представити на відкритому занятті два заходи
Підсумковий етап		
1. Підсумувати отримані на практиці результати		Написати звіт з практики
2. Підготувати і прозвітувати на заключній конференції з тематичним виступом		Відзив групового керівника і оцінка за практику

Структура змістових модулів з виробничої практики з фаху

Змістовий модуль 1. Специфіка роботи закладів

Тема 1. Методичні засади виробничої практики з фаху.

Участь у настановній конференції з метою ознайомлення з методикою та організацією проходження виробничої практики. Знайомство з керівниками практики від кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи і психологічних кафедр, переліком баз практики.

Оформлення щоденника. Складання індивідуального графіку роботи на період проходження практики.

Тема 2. Особливості роботи ЦСССДМ, соціально-реабілітаційних центрів, державних і недержавних закладів взаємодопомоги та захисту дітей, їх нормативно-правове та інструктивно-методичне забезпечення.

Ознайомлення з відповідною базою практики. Знайомство з членами колективу бази практики. Вивчення та аналіз законодавчо-правових актів, що регулюють надання допомоги клієнтові та його зміст.

Складання індивідуального графіку роботи на період проходження практики. Аналіз нормативно-правової документації бази практики

Тема 3. Структура інституцій та функціональні обов'язки фахівців закладів.

Вивчення та аналіз нормативних документів, що визначають професійні обов'язки соціального педагога. Аналіз плану роботи соціального педагога.

Відомості про структуру закладу, основні напрями діяльності, склад фахівців, їхні професійні обов'язки.

Змістовий модуль 2. Організаційно-методичне забезпечення соціально-педагогічної чи соціальної роботи з різними клієнтами.

Тема 4. Аналіз практичних заходів, організованих соціальним педагогом бази практики.

Спостереження студентами практичних заходів, що проводить соціальний педагог чи соціальний працівник бази практики.

Аналіз заходів у щоденнику.

Тема 5. Планування, проведення та аналіз заходів (тренінг, рольова гра, вечір, свято тощо).

Розробити і провести чотири, з них два залікові заходи.

Сценарії заходів додати до матеріалів практики.

Тема 6. Особливості діагностичних методик індивідуальних властивостей особистості, групи.

Провести діагностику групи інтересами, актуальними проблемами, потребами, причин виникнення соціальних, психологічних, емоційних порушень, референтних груп з позитивним чи негативним впливом.

Опис та результати діагностичної методики.

Тема 7. Розроблення проекту соціально-педагогічної програми.

Формування суті програми, а саме: комплекс завдань і заходів, що мають конкретний зміст, спрямовані на досягнення кінцевої мети. Визначення змісту проекту соціальної програми. Підбиття підсумків програми.

Тема 8. Проведення досліджень відповідно до тематики дипломної (магістерської) роботи (за умови відповідності бази практики).

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань

1. На основі вивчення специфіки діяльності бази практики схематично зобразити її структуру.

2. Підготувати тези доповіді на тему (за вибором):

«Основні напрями та форми роботи фахівця соціальної сфери у притулку для дітей»,

«Соціальна робота з дітьми з особливими потребами»,

«Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що виховують дітей з особливими потребами»,

«Соціально-педагогічна діяльність з дітьми девіантної поведінки».

3. На основі опрацювання сучасних психолого-педагогічних періодичних видань створити покажчик статей, у яких висвітлено проблеми, що вирішує соціальна педагогіка (за профілем діяльності бази практики) (не менше 5 статей).

4. Розробити методичний матеріал для роботи з прийомними батьками.

5. Розробити план проведення круглого столу на актуальну соціально-педагогічну чи соціальну тематику.
6. Розробити соціально-педагогічний тренінг (тема – за вибором).
7. Розробити презентаційний буклет щодо діяльності бази практики.
8. Підготувати план роботи соціального педагога (або соціального працівника).
9. Розробити кросворд на актуальну соціально-педагогічну або соціальну тематику (не менше 30 завдань).
10. Розробити тести на актуальну соціально-педагогічну або соціальну тематику (не менше 30 запитань).

**Критерії та норми оцінювання результатів практики студентів I курсу
(спеціальність «Соціальна робота», ОКР «Магістр»)**

Оцінка результатів виробничої практики за фахом здійснюється відповідно до вимог Європейської кредитно-трансферної системи:

Рейтингова оцінка КМСОНП	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	4 (добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (задовільно)
25-59	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-24	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторенням курсу

«Відмінно» - рівень А (90-100 б.). Оцінка «відмінно» виставляється за виконання практикантом усіх завдань змістових модулів на високому рівні. Студент вільно володіє знаннями й творчо здійснює соціально-педагогічну діяльність відповідно до мети і завдань практики. Активно включається у роботу, що вимагає творчого професійного мислення. Практикант проявляє

себе організованим, сумлінним, ініціативним, винахідливим у виборі форм, методів, технологій соціально-педагогічної діяльності.

На високому рівні володіє професійними компетенціями: успішно здійснює аналіз практичного досвіду фахівців в галузі соціальної педагогіки, власної професійної діяльності; діагностує проблеми особистості, знаходить оптимальні шляхи їх вирішення; планує діяльність з метою досягнення конкретного результату; проектує соціально-педагогічні програми допомоги; здійснює вибір засобів, методів, прийомів соціально-педагогічної діяльності у типових і нетипових ситуаціях; прогнозує кінцевий результат діяльності; самостійно реалізує програму надання соціально-педагогічної допомоги та підтримки клієнта; застосовує індивідуальні, групові, колективні форми роботи; використовує юридичні, психологічні, медичні, педагогічні механізми попередження та подолання негативних факторів розвитку та соціалізації особистості; закони, правові акти стосовно надання клієнтові допомоги та захисту; сприяє інтеграції виховних можливостей сім'ї, освітніх та соціальних закладів, соціуму для успішної соціалізації та реабілітації особистості; науково обґрунтовує результати соціально-педагогічної діяльності, реалізує творчий потенціал для удосконалення її форм, методів, технологій.

Одержав високу оцінку керівника практики. Демонструє вільне володіння знаннями та вміннями основних методик та технологій професійної діяльності соціального педагога. Здав оформлену відповідно до вимог звітну документацію у визначений термін.

Підсумкова кількість балів за усі види робіт складає не менше **90** балів.

«Добре» - рівень В (80-89 балів); рівень С (70-79 балів). Оцінка «добре» виставляється за виконання практикантом усіх завдань змістових модулів на належному рівні. Практикант проявляє себе організованим, старанним, наполегливим, відповідальним.

На достатньому рівні володіє професійними компетенціями: здійснює аналіз практичного досвіду фахівців в галузі соціальної педагогіки, власної

професійної діяльності; діагностує проблеми особистості, знаходить оптимальні шляхи їх вирішення; планує етапи діяльності з метою досягнення конкретного результату; проектує соціально-педагогічні програми допомоги; здійснює вибір засобів, методів, прийомів соціально-педагогічної діяльності у типових і нетипових ситуаціях; прогнозує кінцевий результат діяльності; за допомогою керівника практики реалізує програму надання соціально-педагогічної допомоги та підтримки клієнта; застосовує індивідуальні, групові, колективні форми роботи; реалізує творчий потенціал для здійснення практичної діяльності.

Одержав оцінку «добре» керівника практики. Аргументує добір методів та технологій соціально-педагогічної взаємодії, що застосовувались у процесі практики. Здав у визначений термін і у повному обсязі правильно оформлену документацію.

Підсумкова кількість балів за усі види робіт складає не менше **70** балів.

«Задовільно» - рівень Д (60-69 балів); рівень Е (50-59 балів). Оцінка «задовільно» виставляється в разі неповного виконання завдань змістових модулів. Знання студента несистемні.

Рівень володіння професійними компетенціями низький: не вміє самостійно аналізувати практичний досвід фахівців в галузі соціальної педагогіки, власну діяльність, визначати проблеми особистості, знаходити шляхи їх вирішення, планувати етапи практичної діяльності, соціально-педагогічної допомоги клієнту, застосовувати індивідуальні, групові, колективні форми роботи. Для виконання завдань практики потребує значної допомоги керівника.

Проявив себе як недостатньо організований, відповідальний, безініціативний.

Одержав задовільну характеристику керівника практики. Виявляє невпевненість в аргументації добору методів та технологій соціально-педагогічної взаємодії. Звітна документація оформлена з порушеннями.

Підсумкова кількість балів за усі види робіт складає не менше 50 балів.

«Незадовільно» - рівень FX (25-49 балів). Оцінка «незадовільно» виставляється в разі неповного виконання завдань змістових модулів. Знання студента фрагментарні.

Виявив незадовільний рівень володіння професійними компетенціями, зокрема вміннями аналізувати практичний досвід фахівців в галузі соціальної педагогіки, власну діяльність, визначати проблеми особистості, знаходити шляхи їх вирішення, без допомоги керівника не спроможний виконувати практичну діяльність, надавати соціально-педагогічну допомогу клієнтові; застосовувати індивідуальні, групові, колективні форми роботи.

Практикант пропускав заняття, проявив себе як невідповідальний, недисциплінований.

Одержав незадовільну характеристику керівника практики. Виявляє значні прогалини у знаннях. Звітна документація представлена не у повному обсязі.

Підсумкова кількість балів за усі види робіт складає не менше **25** балів.

Рівень F 24 б. і менше – без права повторного проходження практики. Студент не виконав більшої частини завдань змістових модулів, пропускав заняття. Не володіє професійними компетенціями.

Одержав незадовільну характеристику керівника практики. Звітна документація відсутня або оформлена з порушеннями вимог.

Підсумкова кількість балів не перевищує **24** балів.

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів виробничої практики за фахом

Накопичування балів під час проходження практики	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Відвідування бази практики та виконання завдань	30
Характеристика	10
Оформлення звітної документації (індивідуальне завдання)	20
Соціальний проєкт	10
Проведені заходи	10

Захист практики	20
Максимальна кількість балів	100

Підсумкова (загальна) оцінка є сумою балів поточних результатів діяльності студентів. Причому процедура атестації студента – це процес узагальнення результату діяльності на різних рівнях: базової установи, вузу. Тому загальна оцінка за практику формується на основі балів, виставлених за різні види роботи, а саме:

- перша оцінка виставляється методистом бази практики у характеристиці на студента;
- друга – викладачем-методистом, який оцінює виконання студентом програми практики (за пропуски студентом практики чи невчасну здачу документації оцінка за практику знижується);
- третя – викладачем-психологом, за виконання відповідних завдань;
- підсумкова оцінка виставляється факультетським керівником на основі узагальнення попередніх оцінок і оцінки за захист, вноситься до відгуку, який він дає на студента.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента з підписами членів комісії.

Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку з практики за висновком комісії, відраховується з університету.

Оцінка індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

враховує рівень складності, повноту виконання, рівень прояву самостійності, ініціативності, дослідницьких здібностей практиканта.

Умови проходження практики

1. Період проходження практики – 2 семестр. Кількість кредитів – 6 (4 тижні).

2. Місце проведення практики студенти вибирають самостійно відповідно до подальшого працевлаштування або з пропозицій кафедри.
3. Керівник від ЗВО здійснює контроль 2-3 рази впродовж практики з метою надання методичної допомоги, а також перевірки якості роботи студентів.

Перелік відповідних звітних матеріалів матеріалів виробничої практики за фахом

1. Характеристика студента-практиканта (за підписом керівника бази практики або особи, яка виконує його обов'язки, завірена гербовою печаткою).
2. Щоденник виробничої практики за фахом (див. Додаток Б).
3. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (див. Додаток В).
4. Перелік нормативних документів соціальної установи з певними категоріями споживачів соціальних послуг.
5. Статут чи Положення.
6. Контингент клієнтури, що обслуговується базою практики.
7. Програма діяльності соціального закладу.
8. Посадові обов'язки штатних працівників.
9. Форми і методи роботи соціальної установи.
10. Модель діяльності соціального педагога або соціального працівника закладу соціальної сфери (згідно бази практики).
11. Розробки двох залікових соціально-педагогічних або соціальних заходів (конкурс, вечір, свято, тренінг; інформаційно-просвітницьких; масова, комплексна, вулична форма роботи, запланована соціальною установою; волонтерська робота) (див. Додаток Д, Е).
12. Матеріали проведеного дослідження (опис методики й аналіз результатів).
13. Соціальний проєкт.
14. Рекламно-інформаційний продукт соціального спрямування (згідно напрямів роботи бази практики).
15. Проєкт соціально-педагогічної або соціальної програми.
16. Письмовий звіт про результати проходження виробничої практики за фахом.
17. Стенд (газети, фотоальбоми, відео презентації), що відображають хід та результати практики.

Основні завдання до звітних документів:

1. Оформлення титульної сторінки звітної практики (див. Додаток А).
2. Щоденник практики містить (див. Додаток Б) :
 - режим роботи закладу;

- розклад роботи студента-практиканта;
 - зауваження студента стосовно спостережень за виховним (навчально-виховним, соціально-реабілітаційним) процесом, враження, роздуми;
 - чи належить база практики до тієї сфери роботи, в якій планує працювати студент після закінчення ВНЗ.
3. Індивідуальний план роботи (див. Додаток В) за такою схемою:
- А. Участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики (термін виконання, примітка).
- Б. Навчальна діяльність:
- а) вивчення плану роботи бази практики (термін виконання, примітка);
 - б) вивчення плану роботи соціального педагога або соціального працівника закладу (термін виконання, примітка);
 - в) складання індивідуального плану роботи на період проходження практики спільно з методистом закладу і керівником практики (термін виконання, примітка).
- В. Практична діяльність:
- а) ознайомлення з контингентом дітей, клієнтів відповідного закладу (зміст роботи, термін);
 - б) діагностична робота (зміст роботи, термін);
 - в) соціально-профілактична робота (зміст роботи, термін);
 - г) соціально-корекційна робота (зміст роботи, термін);
 - д) організаційно-координаційна робота (зміст роботи, термін);
 - е) навчально-виховна робота (зміст роботи, термін).
4. Аналіз двох залікових заходів (конкурс, вечір, свято, тренінг) (див. Додаток Д, Е).
5. Психолого-педагогічна характеристика класу (групи) (див. Додаток Ж).
6. Проспект індивідуальної соціально-педагогічної роботи з неповнолітнім (див. Додаток З).
7. Проект соціально-педагогічної програми:

I. Суть соціально-педагогічної програми складає комплекс завдань і заходів, що мають конкретний зміст, спрямовані на досягнення кінцевої мети.

II. Зміст проекту соціально-педагогічної або соціальної програми:

- мета програми (що необхідно досягнути);
- завдання, заходи програми;
- ресурсне забезпечення: інформаційне, матеріальне, фінансове (які ресурси і в якій кількості необхідні для реалізації програми);
- часова характеристика програми (термін виконання);
- механізм організації управління (організаційна структура, керівник програми та ланки);
- відповідальні за виконання завдань і взаємодія між ними;
- обліковий, звітний і контрольний механізми (оцінка виконання програми);
- корективи щодо змісту й механізму реалізації програми (які корективи необхідно внести в зміст і реалізацію програми).

Підбиття підсумків. Завершення програми (як і наскільки виконано програму).

III. Проект розробляється один на підгрупу студентів-практикантів.

8. Звіт практики (див. Додаток II) за такими пунктами:

I. Назва установи – бази практики, термін проходження.

II. Загальна характеристика бази практики.

III. Спрямованість системи соціально-педагогічної роботи установи, структурних підрозділів, основні завдання.

IV. Мета, завдання практики з урахуванням специфіки її бази.

V. Аналіз виконання плану практики (відхилення від плану, з якої причини, що зроблено понад план, особливості практики).

VI. Перелік нормативних документів соціально-педагогічної діяльності, опрацьованих упродовж практики, і труднощі в їх практичній реалізації.

VI. Перелік відвіданих соціально-педагогічних форм і характер наданої допомоги.

VII. Перелік і аналіз соціально-педагогічних, психологічних, дослідницьких методів застосованих при вивченні контингенту дітей.

VIII. Характеристика проблем стосовно реалізації головних професійних функцій, використання методів і форм соціально-педагогічної діяльності.

IX. Спрямованість виховної роботи закладу. Труднощі в її реалізації.

X. Опис роботи, виконаної у ролі практичного психолога.

XI. Загальні висновки стосовно виконаної роботи (які знання поглиблено, якими вміннями і навичками оволодів студент за період практики; пропозиції стосовно організації та проведення практики, побажання щодо її вдосконалення).

Звіт підписує студент-парктикант.

Керівник практики оцінює її результати та завіряє оцінку своїм підписом.

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час	Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі

заняття	<p>«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf»</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</p>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульної сторінки звітної методичної папки

Міністерства освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

Підготував

Студент 11 м групи

Спеціальності

«Соціальна робота»,

ОР «Магістр»

Чибрик Анатолій Михайлович

Перевірили:

керівник-методист: проф. Зозуляк-Случик Р.В.

керівник-методист: Паркулаб О.Г.

Івано-Франківськ 2021

Додаток Б

ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

Важливу роль у соціально-педагогічній діяльності відіграє ведення документації, що є своєрідною пам'яткою, нагадуванням про клієнта, його проблеми, визначені завдання для їх розв'язання. Ретельно підібрана документація може слугувати аргументом і доказом того, що саме було зроблено за певні проміжки часу для вирішення питань, наскільки вдалося чи не вдалося просунути в цій справі, що ще необхідно виконати.

Документація фіксує й певні результати, зміни, які вносяться в плани дій, завдання обслуговування, а значить, відіграє роль звітнього документа.

Щоденник – основний документ, що відображає всі види, зміст і результати соціально-педагогічної діяльності студента за час практики. Він стимулює до організованої та продуманої роботи, її обліку й аналізу.

Студент-практикант повинен завжди мати щоденник зі собою, облікувати в ньому соціально-педагогічну діяльність, пред'являти на вимогу керівника й методистів практики, дирекції закладів. Титульна сторінка щоденника повинна мати наступну форму.

(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)
 студента _____
 _____ (прізвище, ім'я, по батькові)
 Інститут, факультет, відділення _____
 Кафедра _____
 освітньо-кваліфікаційний рівень _____
 напрям підготовки _____
 спеціальність _____
 _____ (назва)
 _____ курс, група _____

Додаток В**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ**

студента-практиканта _____

на час проходження виробничої практики за фахом

практики з _____ до _____ 200__ року в _____

м. Івано-Франківська

Керівники-методисти практики від ВНЗ _____.

_____.

Керівник бази практики _____

Продовження Додатку В

Індивідуальний план роботи студент складає впродовж першого тижня на весь період практики (потижнево) за наступними розділами.

№ з/п	Основні напрями роботи	Зміст роботи			
		I тижд.	II тижд.	III тижд.	IV тижд.
1.	Ознайомлення з діяльністю бази практики				
2.	Ознайомлення з контингентом дітей				
3.	Діагностична робота				
4.	Соціально-профілактична робота				
5.	Корекційна робота				
6.	Соціально-координаційна робота				
7.	Навчально-виховна робота				
8.	Робота з батьками чи опікунами				
9.	Методична та дослідницька робота				

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ*1. Загальні відомості:*

Дата проведення _____.

Прізвище, ім'я, по батькові студента, який проводив захід __ .

Місце проведення _____.

Вік учасників _____.

Мета: _____.

2. Аналіз гігієнічних, матеріально-технічних та естетичних умов:

- готовність приміщення (чистота, освітленість, температура);
- естетичне оформлення (види наочності, відповідність оформлення змісту організаційної форми, доступність унаочнення віку учасників);
- технічне забезпечення (доцільність і якість аудіовізуальної апаратури).

3. Аналіз проведення організаційної форми:

- відповідність змісту форми її меті;
- різноманітність видів діяльності учасників у процесі проведення форми;
- рівень організованості учасників;
- активність учасників;
- використання прийомів заохочення та стимулювання;
- нові творчі знахідки організаційної форми, що спостерігалися.

4. Аналіз комунікативності ведучого:

- особливості спілкування з учасниками;
- оцінки суджень та їх об'єктивність;
- створення позитивного емоційного клімату в ході проведення організаційної форми.

5. Загальна оцінка організаційної форми:

- значення організаційної форми для особистісного становлення учасників;
- досягнення виховної мети організаційної форми;
- методичні помилки при проведенні організаційної форми;
- пропозиції стосовно вдосконалення змісту та проведення організаційної форми.

Додаток Ж

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСУ (ГРУПИ)

1. Назва школи (Реабілітаційний центр для дітей з порушенням опорно-рухового апарату, для розумово відсталих дітей: притулок для неповнолітніх тощо).
2. Клас: 1–11 (вказати).
3. Склад класу за віком школярів: 6 – ... 17 років.
4. Склад класу за статтю: дівчат _____; хлопців _____.
5. Кількість учнів з неповних сімей.
6. Кількість учнів із слабким здоров'ям.
7. Середня успішність учнів.
8. Характеристика діяльності класу:
 - а) мотиви участі школярів у діяльності класу (наслідування інших, потреба в емоційно близьких контактах, самоствердженні, самореалізації; прагнення виділитися серед інших тощо);
 - б) види діяльності, яким у класі надають перевагу (праця, пізнання, спілкування тощо).
9. Структура класу, характеристика стосунків:
 - а) кількість мікрогруп, що містять тільки дівчат _____; тільки хлопців ____; тих та інших _____;
 - підстави для об'єднання у дружні мікро групи;
 - в) характер стосунків між мікро групами;
 - г) коротка характеристика авторитетних груп (характер взаємовідносин між членами, переважають цінності та норми поведінки);
 - д) коротка характеристика лідерів класу, чи входять в офіційний актив класу;
 - е) кількість і коротка характеристика “відкинутих учнів”;
 - є) наявність у класі постійно діючих груп за інтересами, гуртків, факультативів тощо;
 - ж) перевага норм, традицій, цінностей у класі;
 - з) аналіз психологічного клімату в класі;
 - е) аналіз конфліктів, що найчастіше зустрічаються, їх причини та шляхи вирішення.
10. Місце класу в школі:
 - а) чи клас є згуртованим, об'єднаним колективом;
 - б) офіційні шкільні та позашкільні об'єднання, де беруть участь учні класу;

- в) неформальні позашкільні об'єднання, до яких входять учні;
- г) характер стосунків з паралельними класами (молодшими, старшими), педагогами.

11. Психолого-педагогічні висновки та рекомендації.

Психолого-педагогічні впливи, що здійснювались студентом-практикантом задля подолання негативних процесів у класі, підвищення рівня згуртованості, їх результати. Конкретні рекомендації щодо поліпшення навчально-виховної роботи у класі.

Студент-практикант _____ (прізвище, ініціали).

**ОРІЄНТОВНА ФОРМА ПРОСПЕКТУ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З НЕПОВНОЛІТНІМ**

1. Ім'я та вік неповнолітнього _____
 2. Мотиви вибору означеної особистості для індивідуальної роботи _____
 3. Характеристика соціуму, в якому перебуває неповнолітній:
 - а) особливості сім'ї _____
 - б) статус у шкільному колективі _____
 - в) членство у групі однолітків (формальній чи неформальній) _____
 4. Психологічні особливості дитини (аналіз темпераменту, психологічних процесів та рис) _____
 5. Особисті проблеми, які турбують неповнолітнього _____
 6. Причини відхилень у поведінці _____
 7. Зміст допомоги неповнолітньому _____
 8. Аналіз результатів індивідуально-корекційної роботи _____
 9. Основні напрями роботи, які можна рекомендувати неповнолітньому для його самовиховання _____
- Студент-практикант _____ (прізвище, ініціали).

ЗВІТ

Виробничої практики за фахом

студента I м курсу

(школі-інтернаті)

(база практики)

м. Івано-Франківська з _____ до _____ 200__ року

Рекомендована література

Базова

1. Белоліпцева О. В. Технологія оцінки потреб сім'ї у процесі роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах. Соціально-педагогічна підтримка сім'ї з дитиною : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару Запоріжжя , 2014. С.87-91.
2. Інтегровані соціальні служби : теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / заг. ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. Київ : Фенікс, 2007. 528 с
3. Квітко Н. М. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими функціональними можливостями. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 3 (107). С. 33–44.
4. Зозуляк-Случик Р. В. Наскрізна програма практик студентів Педагогічного інституту спеціальності (напряму підготовки) Соціальна педагогіка. Програма навчального курсу [для студ. вищ. навч. закл.]. Івано-Франківськ : НАІР, 2015. 56 с.
5. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с.
6. Оцінка потреб дитини та її сім'ї : від теорії до практики : навч. посіб. / за ред. І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський, Ж. В. Петрочко. Київ : «Кожній дитині», 2010. Ч.1. 228 с.
7. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб : метод. рек. для закладів і установ, що працюють із вразливими групами населення / заг. ред. Л. Л. Сідельнік. Київ : ТОВ «ЛДЛ», 2007. 208 с.
8. Програма практик зі спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” : методичний посібник / Керівник групи упорядників: Б. Ковбас. Упорядники: Зозуляк Р., Лемко Г., Недільський С. Івано-Франківськ, 2006. 78 с.
9. Програми практик зі спеціальності “Соціальна педагогіка”: метод. посібник / [керівник групи упорядників: Б.І. Ковбас; упоряд.: ЗозулякСлучик Р.В., Березовська Л.І., Кулик І.В., Лемко Г.І., Михайлишин Г.Й., Петришин Р.А., Сабат Н.В.]. Івано-Франківськ : НАІР, 2015. 186 с.
10. Пенішкевич Д.І. Соціальна педагогіка: модульна технологія вивчення навчального курсу: рек. М-вом освіти і науки України як навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Д.І.Пенішкевич, Л.Л.Тимчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 496 с.
11. Положення про організацію та проведення практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/наказ-805.pdf>

Допоміжна:

1. Вдосконалення соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах: посіб. К., 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/508/>
2. Вдосконалення_соцпо слуг_в_ОТГ.pdf Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.06.2001 року [Електронний ресурс]! – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.
3. Зозуляк Р. В. Система наскрізної практичної підготовки студентів (спеціальність соціальна педагогіка і практична психологія). Матеріали III Міжнародної практичної

- конференції “Науковий потенціал світу 2012”. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2012. Т. 17. Педагогічні науки. С. 89-92.
4. Зозуляк Р. В. Організація практики у системі фахової підготовки соціальних педагогів. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 11 Соціологія, Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління / Збірник наук. праць. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 5(Ч. I). С. 200–204.
 5. Зозуляк-Случик Р.В. Наскрізна програма практики студентів педагогічного факультету спеціальності «Соціальна робота». Програма навчального курсу [для студ. вищ. навч. закл.]. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 64 с.
 6. Колбіна Л. А. Менеджмент соціальної роботи: навч. посіб. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 406 с.
 7. Полякова О.М., Полянничко А.О. Технологія виробничої соціально-педагогічної практики в освітніх закладах: методичний посібник для студентів спец. «Соціальна педагогіка». Суми: СумДПУ, 2009. 100 с.
 8. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. – Режим доступу: URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/508/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
 9. Робота з клієнтами соціальних служб / за ред. З. Г. Зайцева. Житомир: Екосфера, 2014. 117 с.
 10. Програма переддипломної соціально-педагогічної практики : методичні рекомендації / укладачі: Т.А.Алексєєнко, Т.А. Равлюк. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 40с.
 11. Соціальна педагогіка : словник-довідник / за заг. ред. Т.Ф.Алексєєнко. - Вінниця: Планер 2009. 542 Фурман А. В., Дубно А. В. Психодіагностична компетентність соціального працівника : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 102 с.

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. Брусенко А.С., Лозинська А.В Посередництво як соціально-педагогічна технологія вирішення конфліктів Режим доступу: URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10.1/24.pdf> (дата звернення 11.12.2021).
2. Внутрішнє переміщення внаслідок конфлікту в Україні: підвищена незахищеність постраждалого населення та чинники напруженості у громадах. Тематичний звіт. Спеціальна моніторингова місія в Україні. ОБСЄ. 2016. URL : <http://www.refworld.org.ru/idps.html> (дата звернення 15.07.2021).
3. Державна служба зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/npasearch?type=acts> Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Наказ МОН Положення про психологічну службу у системі освіти України № 509 від 22.05.2018 – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>